

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2015.G.38, 5 november 2015

Bladluizen in wintergranen Toestand 2-3 november 2015

Op 2 en 3 november werden door het LCG de wekelijkse bladluistellingen uitgevoerd in graanpercelen zonder insecticidebehandeling (hetzij specifieke zaaizaadbehandeling, hetzij gewasbespuiting).

In de **WINTERGERST** werden tellingen uitgevoerd op 8 gerstpercelen (zie Tabel op blz. 3). Op vier van de vijf percelen die ook vorige week geteld werden, zien we een toename van de bladluisdruk:

- deze toename was heel beperkt te Zuienkerke (regio kust) van 0 % vorige week naar 0,6 % deze week
- te Poperinge (West-Vlaanderen) (van 0 % vorige week naar 1,5 % deze week) en te Helkijn II (West-Vlaanderen) (van 2,8 % vorige week naar 4,4 % deze week) was de toename iets groter
- de toename was grootst op het perceel Helkijn I (West-Vlaanderen) van 4,9 % vorige week naar zelfs **13,1 %** deze week!

Op twee percelen te Bottelare (Oost-Vlaanderen) (ras Rafaela) werden op 30 oktober de eerste tellingen uitgevoerd en werden er behoorlijk wat bladluizen geteld: respectievelijk **10 en 11,5 %** van de planten was bezet met minstens één bladluis. Rafaela is echter resistent ten aanzien van het dwergvergelingsvirus. Doch deze bezettingsgraad wijst op een belangrijke bladluisdruk.

Op een derde perceel in Oost-Vlaanderen werden te Sint-Niklaas nog steeds geen bladluizen waargenomen.

In de provincie Limburg werden op een perceel te Tongeren deze week de eerste tellingen uitgevoerd en was 4 % van de planten bezet met minstens 1 bladluis.

In de **WINTERTARWE** werden op 11 percelen waarnemingen uitgevoerd, voornamelijk in West-Vlaanderen (zie Tabel op blz. 4). Op één perceel na werd op alle percelen waar ook vorige week waarnemingen werden uitgevoerd een toename vastgesteld; deze toename varieert naargelang het perceel van zeer beperkt tot belangrijk.

De grootste toename werd vastgesteld te Opwijk (Oost-Vlaanderen/Vlaams-Brabant) van 4 % vorige week naar **10 %** deze week.

De bladluisdruk nam ook toe:

- te Elverdinge (West-Vlaanderen) van 4 % vorige week naar **7 %** deze week
- te Boezinge (West-Vlaanderen) van 2,5 % vorige week naar **6 %** deze week
- te Spiere-Helkijn (West-Vlaanderen) van 2,6 % vorige week naar **5,1 %** deze week

Op de percelen te Boezinge en Elverdinge, welke beiden aan een bos grenzen, was er een duidelijk verschil te merken in de hogere bladluisdruk langs het bos en de lagere druk in het open veld. Te Boezinge varieerde de aantastingsgraad van 3 % in open veld tot 9 % langs het bos, en te Elverdinge van 4 % in open veld tot 10 % aan de boskant.

Op het perceel te Meulebeke (West-Vlaanderen) waar deze week de eerste tellingen werden uitgevoerd was **5,3 %** van de planten bezet met minstens één bladluis.

Op het perceel Houtem I (West-Vlaanderen) werden nog steeds geen bladluizen waargenomen, alsook niet op het perceel te Tongeren (Limburg) waar deze week voor het eerst tellingen werden uitgevoerd.

Op de overige percelen varieerde de bladluisdruk van 1,5 % tot 4 % met bladluizen bezette planten.

SITUATIE WINTERGERST WALLONIE (Bron: CADCO 3 november 2015)

Elf van de achttien opgevolgde gerstpercelen zijn vrij van bladluizen. Op de percelen waar bladluizen aanwezig zijn, zijn de populaties beperkt: slechts 1 à 2 % tot maximaal 6 % van de planten is bezet met minstens één bladluis. De velden waar het meest bladluizen gevonden werden situeren zich zoals vorige week in de provincie Henegouwen. Vorig jaar rond deze tijd was meer dan 50 % van de planten bezet met minstens één bladluis.

BESLUIT

Naargelang het perceel werd er een lichte tot belangrijke toename van de bladluisdruk waargenomen wat niet verwonderlijk is gezien de zachte temperaturen van de afgelopen 14 dagen.

Opnieuw blijkt uit de waarnemingen de grote variatie in aantasting tussen percelen (variërend van 0 % tot maximaal 13,1 % van de planten bezet met minstens één bladluis). Globaal genomen is bij 4 van de 19 waarnemingsvelden wintergranen (= 21 %) minstens 10 % van de planten bezet met minstens 1 bladluis! Bij 8 van de 19 waarnemingsvelden wintergranen (= 42 %) is minstens 5 % van de planten bezet met minstens één bladluis. Op 3 van de 19 waarnemingsvelden wintergranen (= 16 %) werden er geen bladluizen vastgesteld.

Dit betekent dat opvolging van de bladluisdruk op perceelsniveau absoluut noodzakelijk is op de wintergerst en alle vroeg gezaaide andere wintergranen bij gebruik van zaaizaad niet behandeld met een specifiek insecticide (Argento, ...). Zachte temperaturen zijn immers uitermate gunstig voor een verdere uitbreiding.

In Vlaanderen zijn geen cijfers voorhanden omtrent de virulentiegraad van de bladluizen.

VOLGEND BERICHT: 12 november 2015

WINTERGERSTpercelen zonder Argento zaai­zaad­be­han­de­ling en zonder blad­luis­be­spui­ting
Waarnemings­plaat­sen en re­sul­ta­ten:

(*) Tus­sen haak­jes het aan­tal blad­luizen per plant

Waarnemings­plaat­se	Zaai­da­tu­m	2-3 no­vem­ber			26-27 ok­to­ber		19-20 ok­to­ber		Lig­ging per­ceel
		Ont­wik­ke­lings­sta­di­um win­ter­gerst	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis	Aan­tal blad­luizen per plant	Ont­wik­ke­lings­sta­di­um win­ter­gerst	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis (*)	Ont­wik­ke­lings­sta­di­um win­ter­gerst	% plan­ten bezet met min­stens 1 blad­luis (*)	
Limburg Riemst	3 ok­to­ber		be­handeld		1 ^e -2 ^e blad	2,0 % (1)	1 ^e -2 ^e blad	0 %	niet be­schut, gren­zend aan groen­be­mester
Tongeren (Rafa­ela)	14 ok­to­ber	1 ^e -2 ^e blad	4,0 %	1		geen tel­ling		geen tel­ling	gren­zend aan kor­re­lmaïs
Oost-Vlaanderen Bottelare I (Rafa­ela)		2 ^e -3 ^e blad	10,0 % (30 ok­to­ber)	2,8		geen tel­ling		geen tel­ling	
Bottelare II (Rafa­ela)		1 ^e -2 ^e blad	11,5 % (30 ok­to­ber)	1,8		geen tel­ling		geen tel­ling	
Sint-Niklaas	2 ok­to­ber	3 ^e blad	0 %	0	2 ^e blad	0 %		geen tel­ling	
Vlaams-Brabant Korbeek-Dijle	2 ok­to­ber			geen tel­ling	2 ^e blad	0,5 % (1)		geen tel­ling	niet be­schut
West-Vlaanderen Zuidelijk gedeelte Helkijn I	1 ok­to­ber	3 ^e blad	13,1 %	2,2	2 ^e blad	4,9 % (1,5)	1 ^e blad	2,2% (1,8)	niet be­schut, gren­zend aan gras & groen­be­mester
Helkijn II	1 ok­to­ber	3 ^e blad	4,4 %	1,8	2 ^e blad	2,8 % (1,8)	1 ^e blad	1,8 % (3,0)	be­schut
Zuid-Westelijk gedeelte Poperinge (Rafa­ela)	1 ok­to­ber	2 ^e -3 ^e blad	1,5 %	1	1 ^e blad	0 %	1 ^e blad	0 %	niet be­schut
Regio kust Zuienkerke	2 ok­to­ber	3 ^e blad	0,6 %	1,5	1 ^e -2 ^e blad	0 %		geen tel­ling	be­schut

Opm.: Rafa­ela is re­sis­tent ten aan­zien van het dwerg­ver­gelings­vi­rus

WINTERTARWEpercelen zonder Argento zaaizaadbehandeling en zonder bladluisbespuiting
Waarnemingsplaatsen en resultaten:

(*) Tussen haakjes het aantal bladluizen per plant

Waarnemingsplaats	Zaadatum	2-3 november			26-27 oktober		19-20 oktober		Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis (*)	
Limburg Tongeren	11 oktober	1 ^e -2 ^e blad	0	0		geen telling		geen telling	grenzend aan korrelmaïs en gele mosterd
Oost-Vlaanderen/Vlaams-Brabant Opwijk	28 september	3 ^e blad	10,0 %	1	2 ^e blad	4,0 % (1)		geen telling	
West-Vlaanderen Zuid-Oostelijk gedeelte Meulebeke	13 oktober	1 ^e blad	5,3 %	1,62		geen telling		geen telling	
Spiere-Helkijn	2 oktober	3 ^e blad	5,1 %	1,8	2 ^e blad	2,6 % (1,6)	1 ^e blad	0,7 % (3,0)	niet beschermt, grenzend aan suikerbieten
Otegem	29 september	3 ^e blad	3,0 %	1,7	2 ^e -3 ^e blad	1,8 % (1,7)	1 ^e blad	1,1 % (1,3)	niet beschermt, grenzend aan groenbemester
Zuid-Westelijk gedeelte Boezinge	3 oktober	2 ^e -3 ^e blad	6,0 % (bij bos: 9 %) (open veld: 3 %)	1	1 ^e blad	2,5 % (1)		geen telling	deels beschermt, grenzend aan bos
Elverdinge	4 oktober	2 ^e -3 ^e blad	7,0 % (bij bos: 10 %) (open veld: 4 %)	1	1 ^e blad	4,0 % (1)		geen telling	deels beschermt, grenzend aan bos
Houtem I	2 oktober	3 ^e blad	0,0 %	0	2 ^e blad	0 %	1 ^e blad	0 %	niet beschermt; grenzend aan gerststoppel
Houtem II	2 oktober	3 ^e blad	1,2 %	1,6	2 ^e blad	0,2 % (2)	1 ^e blad	0,2 % (3,0)	niet beschermt, grenzend aan gerststoppel
Regio kust Gistel	3 oktober	2 ^e -3 ^e blad	2,1 %	1	1 ^e -2 ^e blad	0,3 % (1,5)	1 ^e blad	0,4 % (1,7)	niet beschermt; grenzend aan gras
Stalhille	1 oktober	3 ^e blad	1,5 %	1,8	2 ^e blad	1,0 % (2,7)	1 ^e blad	0 %	niet beschermt

➤ **Gunstige omstandigheden voor de bladluisaantasting zijn:**

- de aanwezigheid van bladluizen tijdens de voorafgaande zomer in graan- en maïspcelen
- vroege zaai van wintergranen; hoe vroeger het graangewas boven staat, hoe meer het gewas blootgesteld is aan de bladluisvluchten die in het begin van de herfst nog intens zijn
- wintergraanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden (ook laat geoogste maïsvelden!). Bladluizen komen immers via de maïs op de granen terecht, daarenboven kan het virus zich in de maïs aanzienlijk vermenigvuldigen. Hoe groter het aandaal maïs in een regio hoe meer dit bevorderend is voor de toename van de druk van het dwergvergelingsvirus in die regio.
- aanhoudend zacht weer in de herfst
- beschut gelegen wintergraanpercelen (beschut tegen wind en koude); desondanks waren er tijdens het najaar 2013 en 2014 (bepaalde regio's kenden een hoge tot zeer hoge bladluisdruk) ook niet beschut gelegen wintergraanpercelen met een hoge tot zeer hoge bladluisdruk met ernstige schade door het dwergvergelingsvirus als gevolg!
- graanopslag in de directe omgeving (kan een bron zijn van virusdragende bladluizen)

➤ **OPGELET:**

- de aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel.
- in een perceel kunnen de bladluizen heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- bij koud weer de planten ook ondergronds controleren op de aanwezigheid van bladluizen. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen op en tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau.
- vooral in jaren met een belangrijke bladluisaantasting in de jonge wintergerst kan er een besmetting van de (vroeggezaaide) wintertarwe- en triticalepercelen optreden.

➤ **Behandelingsdrempel** (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014)

- **in de herfst** is een bladluisbehandeling nodig vanaf het moment dat **5%** van de planten bezet is met virusdragende bladluizen
- op het einde van de vluchten **bij het ingaan van de winter** is een bladluisbehandeling nodig vanaf het moment dat **1%** van de planten bezet is met virusdragende bladluizen.
- **op het einde van de winter** is een bladluisbehandeling nodig **vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal en ongeacht of de bladluizen al of niet virusdragend zijn.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Granen

De LCG-Granaanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Granen
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas